

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 48.

НА ЦЕТНИЉУ, У СУБОТУ, 1. НОВЕМБРА (13. СТУДЕНОГА) 1875.

ГОДИНА III. (V.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази један пут недељом. Стaje за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. к. 6; по год. 3; четврт год. к. 1. 50. и. За СРБИЈУ год. к. 7; по г. к. 3. 50.; четврт к. 1. 75. и. За све друге земље год. к. 8; по год. к. 4; четврт год. к. 2. За остале земље се за ред 5 новчаних. Продајна и све наруџбе шаљу се администрацији, а дописи уреднику на Цетине.

Телеграми „Гл. Цр. црногора“.

ОСТРОГ, 22. Октобра. — Турци из Гусиња и Плавна пођу да поплаве неке села и разоре мост на Сућеску. Устани их храбро дочекају и послје дугог и жестоког боја сузбију их. Турци је погинуло више од стотине. Нијесу запалили ниједне куће нити су мост могли разрушити. Сутра дан ударе опет Турци преко Превације на села Цецине и Бојовиће, да их поплаве, но устани их и ту јуначки дочекају. Бој жесток. Напошљедку Турци обрну плаћа. Устани их у поћери све до куле много побиха и посекали. Од устани у оба боја жртвих 12, рањених 26.

ГРАХОВО, 26. Октобра. — Устани из Гацка ударили на једну малу фортицу турску у Сутјеску, у којој је било 20 низака. Чет низака погубише, а други побјегоше. Устани запалише кулу.

Исти дан друга чета гатачка удари на тјани низакски и узмо га. Турака погинуло 19. Устани у оба боја 14 рањених.

ОСТРОГ, 24. Октобра. — Турци ударе у прошлу петак на село Пренђане с ону страну Таре. Иза жестоког боја Шараци их одбију. Ту погине Сиво, отац војводе шарачког Тринка Цаконића. У суботу зором при великој моголи ударе Турци на исто село са много већом силом. Бој се жестоки развије, покољ велики. Напошљедку околни сила турска војводу Тринка су 18 друга и свијех побиху и грозно исјеку. Војвода Тринко паднувши рањен убио је врх себе из револвера шест Турака. Много је пало жртвих и рањених. Сарметак боја још непознат.

ОСТРОГ, 29. Октобра. — Милован Станковић и Филип Војновић са четцом од 42 друга бли су упали у Црњаљско и ту су за неколико дана палили турске куће и алијенили турски мал. Но јуче удари на њих два тјбора низака са сваке стране и околни их. Видећи се на муку ова јуначка четва испали све пушке на Турке са ножевица јурише, да се кроз Турке пробију, у томе јуришу погуби Милован Станковић, Филип Војновић и Лазар Ђоровић и с њима још 14 друга, а 11 их се рани, а други здраво продру и дођу у војску Шибјанину на Ограњеницу.

КНИН, 27. Октобра. — Јучер преко 500 Турака навало устани у Заскоку крај Тишковица. Послје 2 сата борбе Турци окренуше плаћа. Устани их ћеру до близу Грахова. Страшна магла их заустави. Много је пало Турака жртвих и рањених. Устани само један погинуо.

ПРАГ, 27. Октобра. — Велики народни збор чехских слободоумника изјављује херцеговачким и босанским устаницима најтоплије и братско саучешће, и најтоплију жељу, да југославенска браћа послје толикијех великијех жртава постигну своју слободу и да они својом сопственом снагом и пријатељском потпором сложе турско господарство.
Предсједник збора
Др Слатковски.

†
Велике губитке објавише нам наша последња два телеграма из Острога.

На Пренђане погуби војвода шарачки

Тринко Цаконић.

којему је дан прије на истом мјесту погинуо отац Сиво.

Од како је бужнуо овај уставак херцеговачки војвода Тринко са капетаном Јокићем Кнежевићем управљао је с војском шарачком и непрестиво храбро се био с Турцима у Поља, Пренђане и све до близу Бајелого поља и Црњаља.

Он је и од прије познат и признат био као јунак, вазда међу пријемима.

Као живот, тако му је и смрт јуначка била. Окољен, са осамнаест вјернијех друга, од велике силе турске, борбо се као лав гледајући смрт јуначке браће своје која поплаше један за другим крај њега. Напошљедку савладан рањан, паде и сам. Турци поћерше, да му главу посеку, и он, тешко рањен, уби из револвера још 6 Турака врх себе.

Дивно ли је завјенио своју јуначку главу! Покој му души и слава имену и спомену његовом и његове храбре дружине!
Тринко је имао тек 36 година.

Шест дана доцније, код Вишњавце, паде опет јато соколова.

Погубише

Милован Станковић

и

Филип Војновић

и с њима

четрнаест добријех друга.

Они погубише славно као што јунаци гину — са дужијем ножевица у витешкој руци, напошљедку краљу турском.

Када су се виђели опкољени, од велике силе турске, са сваке стране, осуше огњем из пушката на њих и са голјијем прсица и ножевица голјијем јуришице на њих и јуначки — падоме.

А 26 брата њиховијех проби се кроз проћерену војску турску, — да и опет војује за слободу и да свете браћу своју.

Слава онима, а срећу онима Боже дај!

У прошлу недељу сахрањисмо

Сава Мићунова Пејаконића

из Љуботиња.

Он је, као добровољац, још у почетку устанка отишао у Херцеговину. Учествовао је у свијех бојевима у довој Херцеговини и одликовао се као најбољи јунак, а као такав био је и од прије познат међу Црногорцима.

У последњем боју у Зубцима у војсци Пека Павловића, допао је тешкијех рана. Из Зубца био је пренесен у Поља, а одатле на Цетине и овђе је искустио своју јуначку душу.

Погребу његовом присуствовали су г. г. сенатори и на челу их предсједник сената г. Божо Петровић.

Слава му!

Подношеном одбору стигли су даље они прилози:

Слав. комитет из Москве — к. 1500.
Благотворителни комитет из Одесе к. 2000.
Уредништво „Руског мира“ из Петрограда — к. 200
Г. Г. Петровић и Косовић — к. 200

Благотворителни комитет из Москве к. 6935.

Гђа Теодора Бошковић из Дубровника — к. 100.

Слав. благотворителни комитет у Москви — к. 2951.

Стари послали су:

Г. Веселички Божидаровић, изасланик међународног комитета у Паризу котлиња од рама 100.

Гђа Теодора Бошковић из Дубровника 34 фунте шарпија и завоја.

Гђа Веселички Божидаровићева 2 вреће шарпија и завоја.

Одбор задарских различних недикамената за рањенике једну кашету.

Одбор изјављује свијема на овим милосрдним даровима највишу благодарност.

Цетине, 31. Октобра 1875.

Одбор за страд. Херцеговце.

ПРИЛОЗИ

страдајућим Херцеговцима,

које је у Карловцу г. Лука Петровић скупио:

Г. г. Прото Беговић к. 5, поп Пајо Пајић к. 1, Буру Радуловић к. 1, Токо Милојевић к. 1, прото Кукић к. 1, прото Драгишић к. 2, поп Јово Драгишић к. 1, гђа Тина Крачујевац к. 2, гђица учитељица Герлах 50 новч, гђица учитељица Пухар 50 новч, прото Кнежевић к. 2, Вајо Маровић к. 1, поп Н. Орловић к. 1, А. Бергер к. 1, Петар Шорак к. 2, Мојо Медлић, техничар к. 2, Лука Петровић к. 2. — Свега к. 32.

П. Приликом вјештања гђице Драгиње Балек за професора Мату Петровића:

Г. г. Прото Беговић к. 5, катихета Н. Живковић к. 5, Перо Петровић из Пешто к. 10, професор Мито Петровић к. 5, Драгиња Петровић к. 1, учитељ Манојло Грбић к. 2, Милка Станковић к. 1, гђа Гвоздић и Малевац к. 1, Перо Беговић к. 1, Лука Петровић к. 1. — Свега к. 32.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Одбори у Херцег-Новоме и у Котору подијели су и подноси велики труд и знатно трошкове око равница из Херцеговине, који се тако доносе и одводе на Цетине или Грахово пренесе.

Тако исто са највећом пожртвовањом заузимаху се око истијех равница у Новоме г. г. др Модитби и др Милан Јовановић, и у Котору: г. др Мартиниш.

Подношеном одбору прихваћајући исте равнике на њу и њихово изјечење, изјављује свијем најусрдније највишу благодарност своју и свијем народнијех борача горе поменутијех одборима херцег-новоме и которском и г. г. лекарица: Модитби, Јовановићу и Мартинишу, а благодарно дјело њихово наћи ће такођер благодарности, а и награде у бољој срећи народа, којој својим трудом, приповажу.

Цетине, 30. Октобра 1875.

Предсједник одбора:
вицепопарт црногорски:
Иларион.

Секретар:
Шп. Козачевић.

ИЗЈАВА РУСКЕ ВЛАДЕ.

„Владни вјесник“, званични лист владе руске доноси ову изјаву:

„Важни догађаји на Балканском полуострву на њиховој Русији саму, него и са другима дик-

Једна државна заједно припадњу, да јерменски
вр сачува, без икакве политичке себичне жели
и притајене пажње. Тома гледебу могу приступити
све силе, које мора извршити желе. По овој
Русија није жртвовала оне сиватије, које је го-
јала за славенско Хришћане. Жртве, што их је
Русија потлачилејев Славенима у Турској при-
падња, тако су велике, да је Русија у први
ступити пред читаву Јевропу са својим сивати-
јама.

Увањајућа велику опасност, коју би борба,
да је у њу Србија и Црна Гора улетела, допи-
јела како по њих, тако и по Турску, Русија пр-
ва подиже свој глас на заштити несретнијех
Херцеговаца, који су прекорјеним порезом и у-
гњетављеним на крајност изазвани.

У договору са Немачком и Аустро-Угарском
Русија је, да би интересију у Турској одложи-
ла, позвала Турску, да се са устанима погоди.
Француска, Италија и Инглишка подупријеше ту
пацију. Турска обећа, увести олакшнице за сла-
венско Хришћане. Султан издаде владу, којом
одреди исте олакшнице и равноправност међу
Хришћанима и Мухамеданцима.

Но пошто се је доказало, да и досадашње
сличне одлуке султанома, изнуђене од јакчијех
власника, нијесу никада биле остварене, те се с
тога нешто према њима и повјерљивој, морају из-
бавити гледати, да учврсто повјерење, без којег
Турска озбиљно извршавати не може из-
вести. На сваки начин мора томе жа-
ло снам стави у хришћански јех и аро-
да у Турској један пут бити крај.

Својинио прегресеју данас око изјаву. Она
и заслужује оштру и највећу пажњу. Заслужује
и по времену, кад је, и по месту, у којем је из-
шла, а највише због садржине своје.

Многи листови незадовољни су с њом и по
тој осуђују Русију, руску владу, њену политику.
Да ли грешимо, изјављујући, да се ми не
слажемо с тим изјављивањем? Доста ми изазива,
да је та изјава руској влади саврзо значајна, и-
стинита и да иде у прилог хришћанским народи-
ма у Турској, управо да је за то и издата.

У томе мишљењу утврђују нас оне вјести
изјави, же се каже: да велике жртве, које је по-
тавченоме Славенству пренијела, доју Русији пра-
ва, да пред кнезом Јевропом слободно ступа са
својим сиватијама за њих; и даље: да Русија
проглашава турски обећања, као таква, којима се
не може вјеровати, пошто ни једна досадашња из-
јеса извршена, и напоследку знаменити српски
изјаве, који каже, да „на сваки начин жалосног
стању хришћанског народа у Турској мора јед-
ни пут крај бити крај“.

Истина говори се у тој изјави и о миру и
повјерењу, које треба да вљбиноти учврсте, „без
којег Турска озбиљно извршавати не може своје
извести“, по томе не дијели ми баш никаквога
значења. Изјава једној влади, и то руске владе,
која је на челу силног власника за мир, не може
другачије говорити. Говор владе издата је другачији
од говора једног сивостале личности и онда, кад
хоће обоје баш једно исто да кажу. Тон око-
ношћу објасњавамо ми и уздак у изјаву овијех
рајача о „повјерењу“ и о „реформацији“ турских.

Руска дипломатија најбоље познано стање
Турске. Не може се дакле ни помислити, да иста
дипломатија и сама вјерује, да је могућа Тур-
ској „повјерења“ набавити, и да су (на казано и
под члвним језиком) реформе у Турској могуће.

У последњим ријечима руске изјаве изложено
је сва озбиљност и истина њена, т. ј. „да жа-
лосног стању хришћанског народа у Турској
мора бити крај“.

На који начин? О томе не може нагађања
ни погађања бити, јер је само један и он
је у рукама народа нашега.

Кад га неби употребили, неби смо сијели ни
Русију ни Јевропу кривити, а и Русија и Јевропа
делу би сво права, да нас онда сажаљивоју.

— О корацима, које је српски заступник у
Цариграду код порге предузео због грозне по-
вреде границе српске на Рашци, „Исток“ олако
режако:

„Српски заступник у Цариграду предан је
великом везиру депешу, која му је од наше вла-
де стигла о упадују 1400 башибозака у Србију
код Рашке, и изјавио: нека Турска, ако хоће
рати, објави воју отворено неки не дражи Срби-
ју честија вређање невано границе. Велики ве-
зир је, виде, одговорио, да ће порта криво каз-

вати (I), и што прве башибозак повући од гра-
ница српских.

Стране новине знају пречети о томе, да су
консули у коняку изазвали изазву своју готовост,
да једном колективном нотом подуру протест
Србије против вређања невано граница.

Агент наше владе у Цариграду узалудно је
позвао Турску, да, ако хоће, отворено објави
рат, јер — кад ће остваритијег casus belli, него,
кад је турски војска прекршила нашу границу!?

Консули су се дакле постарали, да одрже
своју рјеч и да „гарантију“ за Србију. Они су
то и обећали при овој прилици, кад су учинили
дипломатску пресију против вјидије. Сако што се
ни жалост нијесу спорозумјели са башибозацима,
те они раде на своју руку по својој вољи и њу-
ди, као што су консули на своју руку обећавали.
Лична гарнизација, доста, кад 1400 безкућника
провали у земљу, олаени и погоре цијелу гра-
ницу нашу!?! Ми би се могли изјавио захвалити
на такојој гаранцији; јер по нешто логици, кад
би ми нашо пошљерали обећавања консула и
повули своје топове са границе, могло би Мија
комотно цијелу земљу прегазити, попатили и о-
пљачкати, а после свега тога дипломатија би се
постарала да „подури протест Србије“ и „учи-
ни притисак на Турску“, да — „да тако наше
не буде“!

Да боже, Србија је мала „вазавна“ држава
— шта јој је стало, ако јој је погањено најсеп-
те прво? Шта је се тиче, ако приложи про-
вале границу, подаве и покољу неване грађане?
Зар ова хоће што ако је материјално, анички и
морално оштећена; ако је понижена пред цијели
свјетом? Њој су оставили, како да протестује,
да иде, а консули ће пошто секудирати. Она
треба да благодари Богу, што се Јевропа сме-
ловала, да јој гарантира оштећена. Иначе неби
Оштећеније проваљивале само границу, него би је
кувцију продрли, прогужали. Зар не видјемо,
да пак се господа консули подсмјевују? Зар то
не знати извести на ругло наш подлакај? Зар то
не није тако грозно провини, као и консулско
прикривање Херцеговине таштих обећањем таш-
тих реформација?

Велемојни велики везир одговори: Кривце
немо казнити, а башибозак повући нарат! Ко
би вјеровало да ће Турци доста кривце казнити?
И шта то значи повлачити башибозак с наше
границе тек онда пошто су већ зло учинили?!

Србија има свој међународан положај, који
је испуљени крају наших отаца. Србија има
свој морални углед, који ју је кретино и одржавао,
а који је заснован на темељу чисти и поноса
неваног. Ко смога допустити, да Србија припа
на своје поносно чело дају српског? Ко хоће, да
Србија остане за свагда понижена?

Турска је Србији нападана на Рашкој учи-
ница јавну уреду; у интересу достојанства, Ср-
бија мора добити сатисфакцију. Какову? **Поган-
штина је бјесомучно потражила криви-
само се тиче може сви ати чело обез-
чашћеној Србији“.**

ВИЈЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ.

— О последњем знаменитом сукобу на Раш-
ци међу српском и турском војском, ушледе пре-
ласка и нападња преко српске границе одстране
Турска крагујевачка лист „Ослобођење“ доноси
из Крагујевца овај опис:

„Још у уторник вече чуло се бјеше, да су
Турци нападнали на нашу границу на Рашкој.
Моћути ствар је била за онда сввршено обична.
У сриједу из јутра изађех у чаршију и икао сам
шта и вађети. — Карановац није био ништа
друго, но војнички табор, же се спремају за час
на испријатеља да ударију — диван призор: же
си се окренуо, видно са да се сабље оштре,
који поткивају, ујарбоност — у најважнијем
сислу те речи. Сваки је узмао један оружје;
што је могло, чуло се: Турци ударили на Раш-
ку! Ма да не гледам на толик ружичасте пла-
чари на „предстојећа“ рат. (?) ипак нијесам мо-
гао хладан да останем, видех, како на сваком
викупоразедем лицу вокош само читати, крају
веселу узбуђеност и горућу нестрљивост. Те је
ејак, да овако важни догађај ближи много човје-
ка с човјеком — развија се осјећај пријатељства
и дружеби. По вароши су се проносили различити
гласови. Неки проносише, да је сав Рашка спа-
љена (што сте и на чули), који правовједно о
ујасној погибљи Турака, а неки чак да је наша
војска, што бијаше на границама, (студомички срез)

избегли свих 80 хиљада (II) што је икала, па
да се распротрало куд који, не изијају барута.
Гласови су били врло различити и врло неспо-
здани. Од гарнизона сав дознао одмах право
стварне ствари и хтједох одмах да сам телеграфом
јавим, али телеграф бјеше заштићено цмо дан за-
узет, те ми не бјеше могуће телеграфирати при
најбољој вољи телеграфисте.

Вијести, које сте ми чули — претеране су.
Мени је приповиједано један очевидан сво догађаје
на Рашци и све колико је могуће у појединос-
тика: У пећелу вече, 5. о. м., ударе турски ба-
шибозаци (за којима су стајали изазви са топо-
лика; очевидно су башибозаци хтјели само да и-
зазову чарку и да наши проју границу, па да
се после изама нуште у борбу) на Банску, за-
паде караулу, ране 2 жеше и буду од наших о-
ћерани; колико је од њих пало не зна се, јер,
су их собом послали. У понећелник вече, 6. о. м.,
ударе у велик броју (1200—1400) на Борје и
ту дође до заштитне чарке, и да није било ре-
шавности командира јошавичко чете, који на сво-
ју страну и без запојесте озго пратече Студе-
ничанина у чово, обистинила би се она вјест,
коју сте ми чули — Турци би доста спалили
Рашку. Ту су Турци онет запалили покланко ку-
ћа и један је наш поганио и само одаважности
наших гарничара има се благодари да нас во-
них жртава није стало оно вече — ту се није
гледало, ко је војник а ко не, него и старо и
младо које с ишком, које с будаком полети, то
сузбују Турке нарат, које је тај бој стао 30—
40 (?) људи — ту је убијен турски журиција
— Есендија, уграбишто, те му само доишче ру-
ку као — corpus delicti.

О овим догађајима телеграма стале су у Карановац
штафете као шапа (јер телеграма нема, на да
се дано одредило да се подиже) и свијет је
био до крајње мјере узбуђен. Ноћу, изако у
торника и сриједи, пресели се цмо штаб из Ча-
вчи у Карановац и изиде изако, да се цијела ар-
мија класа уреди и крамо. У сриједу вече воћ су
одмаршвали карановачки коњаници да зауку
мјеста (по сат удаљена) од штафетоноче. У
четвртак у вече бјеше већ сав прва класа овог
округа у Карановац. У петак из јутра одмарши-
рали су 3 батаљона пешака, (четврти је већ та-
мо) 1 ескадрон коњице, запалије, бољичари (са
цијелим пртјагом, ца чак и многобројним носила-
ма), војора и т. д.

Свијет је овамо врло раздражен и до крај-
ности ратоборан и у трозичној трзавци чека
сваког тренутка да види последице радме толико
отшаваше браће. Да ли ће им се нао остварити“?

— „Исток“ има ове вјести из унутрашњо-
сти Србије:

Из Посавине ваљевске пишу нам овога че-
са ово:

Синоћ 14. о. м. плуштала је овђе киша као
из кабла, што по ријеч, у сред те непогоде сав
народни војска I. класе у највећем поредку, шје-
вајући и поскупујући одмаршира у Ваљеву, о-
далеко ће цијела бригада ваљевска кронути се су-
тра 16. о. м. на дринску границу да подрже
омањошу подринску бригаду, која од дуго вре-
мена без видата на ратној ноци стоји.

Могу нас увјерити, да је одушевљене вако
у војсци тако и у народу у оште неовисно
годемо. Кад је војска кроз Обреновац промар-
ширала, од велике радости и задовољства, које се
могло читати на лицима кво војника и њихових
пратилаца, гледао сам како један старца из По-
савине благосиљајући полазак војника кроз плач,
од радости рече: „Дад Боже, да с овај полазак
војске, не буде само полазак на смену, него
прва полазак на војску против душмана Турка-
на; и дај Боже, да се синови, које сад оружано
спрема, као побједници са бојница нарат прат-
те“! Приликом испријана народно војско видо
се и изјавило до неко доба ноћи све у веселу и
радошћу!..

Из Лешавине дан овет јављају: Овђе су
постројени у најбољем роду големи нмичели, које
је притисла наша војска са свом убојном спремом,
као у најважној тељачи војној.

Гласи који нами доишчео радоме вјести да
ваљевска бригада долази да се сајузи са шабат-
ком и подринском бригадом које узвијено подпо-
жале обезбједити границу на Дрини од башибозака
Турака; ошоселиме и охрабрише народ овога
краја, те му сал јаче поче кућати кушне срце у
грудима, и бујније журти скоро замрзнута крва
у желана. На шабатској граници дуж Дрину има

177 постројених стражарских мјеста. Чујемо, да ће се од ваљевске бригаде, која се овђе очује до 2—3 дана, одвојити до 2 батаљона и пријезити шабачкој бригади, а остала војска даће се дозачком бригадом распоредити се дуж турске границе на Дрину. Од јутрос чујемо омет један радостан глас, на име, да и биоградска бригада долази на Дрину за 8 дана. Поводом ових гласова и поддржавања наше границе, народ је извола дахнуо душом, пријем гласови потонуше у валовало халовите Дрине те сад свако изгледа један сами ниш, па да се са потиштеном браћом рукујемо у Сарајеву. Амин Боже и богородице!

— Биоградски „Исток“ доноси ова два дописа:

Ивањвица, 3. Октобра. Турака око границе ова доста и ударају ноћу на наше карауле то су 2 запалили и убили стражара Илију Петра Ковача сина из Равнице горе, који је први једне године из војске дошао; јер он вије хтјео ићи ни бјегати већ је казао: жив војвођа нећу! и тако се пушкарло, док су га Турци, које је 300 у говили било убили, главу му одсјели и одијели и исту караулу запалили. У прошлу суботу на ноћ покушавали су Турци да запале караулу на Василевцима по Шабљаци стражари одупри су се то је одмах и војска наша стигла и тако их је одбила.

Турци су покушавали првије неколико дана да запале српску караулу на Трудови као што ни један Арнаџ из Добрича данас прича, но били су одбијени и пало је ратних 12 Турака у пушкарину и наш ниједан.

Далје види се да су Турци и то око 300 одређени сигурно од наше власти, пошто се ерљанија иду и низија, да наше карауле запале, за то треба да будемо још предострожни.

Кажу ми војници и они устаници, који тако прелазе да Турци низија некају замирати плату пријаву, некају ваља одука већ сароваси комеју кртолу и то ових Срба, што су овако прешли, те се тино роне и живот проводе; но Срби у кртолама у враћа кушу.

Код оваких кучких напада, може да Србија и даље остати неутрална, можда ни ова разводушно гледају, да јој синови свако ноћи тину један во један и да јој се стражаре вале и житељи нападају и да ни се стока отима? Не — ја држи да се ово стање више не може сносити: ако турска влада скоро не стане на пут ови кучки напади, српска влада неће моћи уздржати граничаре да они не врате Турцима ница за драго и онда је сукоб неизбјежан. Према овом стању ствара ја држи да ни једна европска сила нема више мјеста савјетовати Србији да се у рат не умишља.

Шта се ало и даље буде било јавићу вам.

С Дрине, 12. Октобра. — Са халовито Дрине нико се не јавља, ниско би човек, све је умукло и ошамало, и да су одпочети устаници са свим угушени. — Устанак још није угушен, већ се из дана у дан све већша шири и распростира. Они борци који се првије мјесец дана јавише на подножју планине Мајевине сад се боре иза дубље и око Тузде. Многи од ових бораца прешли су око, што нијесу имали добријех вођа; што су оскудјевали у муницији, рани и свијеза другачијем потребитијех ствари за војеване; али главни вођ ове чете Јован Палић, родом Бјелинац, са неколико најодобранијих бораца не врати се, већ се и данас бори на да свеју оскудјева. Пему се је придружио и неколико одабраних сељака. Да су ова самовољци имали добријех вођа, да је међу њима владала слога, и да су били снабдевени с раним и зебаном чула би починили. Ја ћу вам испричати како се је тога дана бој одлучио, а како се је свршио.

Чета ова самовољника, која се је састајала из 330 људи, ударила је у сазу зору на турске страже и карауле поред Дрине, и одма су се ту одпочели тући. Срећно су ершли, два су стражара убили, а остали се по кукурзулама разбојегоше; повалише врауле, вушеме остругаше задобине и пут право к манастиру Тројници продужаше, а у највјери тој: да се ту улогоре. На овоме путу ни ни какав одпор нијесу наишли, већ су самовољци узгред палили турске куће а реју на устанак дизали. — Кај су дошли до манастира одма су распоредили страже а остали су одавно уморни, сјели и одмах востали јер цијелу ноћ нијесу ни тргнути. — Новина је већ стиг-

ла турска војска из Бјелине. Један батаљон и скера, 200 башибозука и 100 коњаника и одма су савољаче са свих страна околели, а самовољци омет похваћују бусје па се одпочу тући.

У овоме боју чешије је владала турска војска, по самовољци су је храбро одбијали и на њих јуриш чинили: „Ура“. Команда је понајвише нападла и ради тога, да их овете и збуни, но српски соколони не дадоше се ни омети ни збуњити, већ су коњину авјеште и потукли. У овоме боју који је трајао 180 сати погинуло је самовољца 30 а Турака 180 и неколико рањених. То је причао један турски енцир, који је у томе боју био, па се и равнао.

Пошто је ноћ наступила и бој се прекинуо самовољци су се које куда разишли и поготову сви преко Дрине прешоше, али у овоме преласку многи су изгинули а многи су се и подарили. Да су самовољци имали добријех вођа и да су имали муниције и хране, па да су се омет прикупили, могли би сву турску војску сатрти, јер више никакве војске ни у Бјелини ни у Зворнику није било, а после тога по српцају турског енцира који би лако заузети и Бјелину и Јаму, јер осни жана и ђеце више никога неби нашли.

Самовољци видели лабаност и устаришност турску, омет се прикупљују у чете и напово ницао да се бију с Турцима и да сврстну рају од слободне од ропства. У тој цијели командит добровољачко чете изадо је овај позив, за који нас кољим, да га у нашим поштинама штампате.

Турци крај Дрине непрестано пуцају на наше страже и пролазеће путнике, тако да сада нико не слије слободно праћи, а још мање на Дрину сићи да се напије воде. — Да набрајамо колико су пута и на кога пуцали, било би од већ много, по само да кажемо то: да су у последње вријеме одпочели плотунима пуцати на наше страже, у коме су пуцали ранили једнога војника, а ономд су пуцали на вајетана Јадранског који је обилазио границу и омет на стражу.

Докле ли ће ово трајати? Народни војници озлојеђени су, јер ни је већ досадило чувати границу и гледати да на њих Турци пуцају а они да сјеле тамо окрштених ружу, и с тога непрестано личу: али нека нас ослободите чувања границе, или нека нас уште да идемо прешо Дрине, да пречистио рачун с Турцима да нашу браћу ослободимо, јер више не можемо гледати њихове главе набјеско на кољима, што овако свакојко не радије ништа провадаско, а даље остаје оно вете, које су и првије биле.

Но занимљиво је још и то, што народ пограничара пита: како живе богати Вљедини, Моравци, Шумањци, Стисани и други који живе у зобилу и да ли су они за рат; па на ова питања сви одговарају: „Личево је њима, они и жају свега доста, ни их чувано, и што ће њима рат, они за рат нијесу“.

У „Истoku“ налазио ову занимљиву билешку:

Докле „раја“, не може да плаћа, а и оно што плати не може да доспе до државне касе; докле је у земљи свези Турцима господар, а ђури роб, према самој карани; докле се на све стране крадо и влада без закона, правде и правде — докле „крад краде“ Султан добија плате годишње 4 мил. дуката; или на брјету Босора плату по сата дукатско; објед му се састоји дневно из 94 једна (а рачун влада сам), 10 стоји још у приправи; има 800 коња, 700 жана и 400 свиња; двор ку треба годишње 40.000 волова, а осим тога кухиња потроши дневно: 200 оваца, 100 коза, 10 телад, 400 парја живине и 10 парја голубова — а у Малој Азији умире од глади 10.000 поданика свако за то, што нека пута, да се одведе храна. Докле у најбогатијој Инглешкој министар има плате 6000 дук., докле вел. везир личе годишње 60.000 дук., министар финансије 30.000 дук., а остали министри по 25.000 дук. А колико преко тога министри краду види се најбоље из тога, што је Девуд паша свримах востео министар а за три године стекао 2 мил. дуката, Махмуд паша пак 5 милијона дук.

Д О П И С И.

ВАСОЈЕВИЋИ, 10. Октобра. — Турци крену из града са 1500 низака и 500 башибозука пут Буча с тој највјером да погоре неке звансташне куће и свијеза устали, али кад су били у сред поля бучачкога, дочека их Панто Немон и Васо

Савчић са својом усташком војском. Ту се одпочије жестоко окривај. Турска војска већ окриву плећи и стане бјежати, а устаници гонити, но Турци сретне нова неуморна војска и продужи бој. Устаници су већ били у крајној нужди; али у најосуднијем часу дође Панто у помоћ. Радосав Јелић са усташком горњоселском војском те удари Турцима на десно крило. Турци се сада узбуше и покушу се бјежати, у град. У овом кривом боју који је трајао од јутра до мрака погинуло је 93 Турака на јртво, 57 низака а остало башибозука, много има рањеника. Усташа 3 жртва, 1 пошвени и 12 рањених, међу њима чувени јунак Иван Делешки.

Са жалосћу јављам да је умро учитељ Миљутин Бојовић од ране коју је добио у кривом боју на Буче. Нијесмо да падати да ће умријети; али кад нема ваљана лекара имаће драгог доста. Он је био ваљаст младик, достојан свога звања.

Главна управа црногорских школа именовала га је за учитеља млађега у гласној школи на Андријевци. Но поштошња управа нека сада неће другога; јер је он дво живот за поштење. Овако за сада а надај се да ћу вај брзо саопштити нови сукоб, јер се Турци спремају да ударе на горња осл. Трешчо, Заотро и на Дрјеску Шекуларску. Не вјерујем да ће на свако поменуто мјесто, али неће хоће.

ВЕГУШ, 28. Октобра. — Има већ неколико дана да је почело овамо долати робље херцеговачко, које је одређено да станује у племену вегушском. Овђе скоро долази је изласкичко-високогласног сената те нисао кољко ће свега робља доћи у наше племе и одређао је 15.000 душа. После тога дошло је омет нисао од сената у којој се налаже да се ието робље лијено прани и да му се све потребно, у колико је то могуће даде. Занста ниса се у похвалу уписати одашњих становника како рело пријављу робље херцеговачко и дају ни све што год ихају. Куће, дрна и хлеба, а даје ни се и зеља и кртола, мају доста, по су жалосна чеља прегола. Приликом њиховога бјежања од својих кућа врло су слабо што угробили. За то би ни свака новчана, а и у ваљанима помоћ се ервало добро дошла да купе што од халина на себе.

Што се пак самога робља тиче они су весели и задовољни. Свакојета од њих чуо би је говори: „Ми смо сад у здравље кљаживо и цеговијех пријатеља добро, само кад нијесмо под зулућарина Турцима који су нас на слава муке пуцали и узимали нам све што смо имали“.

Ја још пут; једнога Невосница запитах: „Кољко ти је зеља и другога инава остало код куће“; а он ми одговори: „Боже брате нијесам ни ниво која ништа. Од тољко Невосињаца једне раје, није било ни сто кућа који су жијели на својој асали; него је то све било вљачко к боготско, а ми смо само њихови чиније. Ми смо радни и глэдвали и боси и голи ходили; а Турци су штетали и уживали и носили срцу и свату. Ја сам имао тобож 50 ковала ситунога ила доје се је звало моје; али ни на ниво било моје, него њихово нед су год хтјели“.

ДРУГИ ИЗВЈЕНТАЈ ПРИЛОГА

пришенијех одбору второскоме у помоћ страдљивих херцеговаца.

Из Лепотана: кап. Филип Томановић, ф. 5, госпођа Ила Томановић по наполеона, Марко Томановић ф. 5, кап. Нико Томановић ф. 3, г.ђа Јелена пок. Шпира Томановића једну лру штерлишу.

Из Столица: кап. Иван Жича ф. 15, кап. Триво Жича ф. 15, Иван Ерватић подестат столицки ф. 15, Гашпар Ивановић ф. 10, г. Шпира Мариновић ф. 1.

С Пчиња: кап. Шпира Радловић ф. 5. Из Тури Северина: Бура Илиновић-Моро иншпектор парабродског дунавског друштва ф. 20. Са Жиница: Сако Поповић агент Лојдон ф. 10.

Из Цариграда преко кап. Ива Мариновића, што се скупило између лојдонских вапстала и других родољуба ерничу у злату 879.

Из Биограда два Србина 200 дуката.

Из Задра одбор 200 ф. Сувше у мјесту прикупљено: за друга мјест Цетар Јакшић ф. 10, Ђорђе Срдић ф. 1, Јован Боаћ ф. 1, Н. Н. ф. 5, г.ђа Марјета прее.

Машини вјесто платна 4, гђа Томазина Нарде-
лија такође вјесто платна 4 у сребро.

Скупа ефорина 339, франка у злату 889,
ауката пес. 200 и једна лира штерлина.

Кад се пристави к овоме свота у првом из-
вјештају извешена излази да је одбор до сада
прикупио 2267 ф. в. вр.

У Котору, 20. Октобра 1875.

Илија Рамадановић,
благјаник.

НАЗНАЊЕ.

Савна добротворним одборима за страдајуће
Херцеговцима, успостављенијем, да овђе у Рису
с дном у дан пада по 300—400 чељани херце-
говачке ради привања обичног тајна у житу,
који им се с стране владе црногорске за њих и
за њихову многахиланду у границу црногорску
избјегу породичу дијели. Сав овај нагод при
извјештају њиховим несносним пројенима знаним мора
да кини, зину, лед и тузу на отвореном пољу
док му се рина изда проведи, пошто су све праз-
не куће по Рису дубоким напуштене исте сироти-
ње што је на аустријској земљишту пребјегла.
За силзећи народ по жито, хоће се дикле једна
пространа кућа од греди и дасака, ће би се у
сухоти њиха браћа и сестре за доба зини скло-
нити могом и огријати; а за то хоће се знатна
повчана помоћ, коју није у стању подисани од-
бор издржати, будући одвек валу своју прилога
добити од које је неспроста сиротних дијелом,
и раменике од бојева на Клеку и Зубцима од
нево доба до данас лијечно. — Нужна је дикле
помоћ од свију добротворних одбора на горњу
сврху — и то нарочита, док није народ од зине
покирати почео.

У Рису, на Митровдан.

За одбор:

Алексије Ђеловић, предсједник.

Ковст. Ивелић, благјаник.

Прото П-разнић

Лука Огњеновић.

Илија Радовић.

КЊИЖЕВНОСТ.

— У државној штампарији у Београду штампан
се једнајеста свеска „ОТАЦИНЕ“, свеска
за Новембар 1875. У једнајестој свесци ова је
садржина:

1. „Једна ноћ“, приповјетка од Ђуре Јакши-
ћа, (свршетак). — 2. „Нешто из даванике не-
ба“, од Р. Данића, (наставка). — 3. „Васа Ре-
шент“, роман Јаше Игњатовића, (свршетак). —
4. „Кнез Милош“, драма М. М. Максимовића. Пе-
ти акт, (свршетак). — 5. „Пореза“, покушеј за
студију од Мите Ракића, (наставка). — 6. „Бу-
гар и њихова књижевност“, од Стојана Новоко-
вића, (наставка). — 7. „Канаула на вулчијој по-
љани“, pjesma од Ђуре Јакшића. — 8. „Канџо
Мацедонски“, приповјест Стјепана Љубише. —
9. „Источно питање са војничког гледишта“, од
капетана Јулијуса Дебелека, (наставка). — 10.
„На око шта“, хумореска Миловина Ђ. Глишића.
— 11. „Ђурађ Бранковић“, истор. студија Чедом.
Мијатовића. Осми члавак. — 12. „Кроз Швај-
царску“, путничка црта Владана Ђорђевића, (на-
ставка). — 13. „О изворима животних сила“, по
Холне-Сејдлеру од Љубовира Милковића. — 14.
„Књижевност“, реферат Ј. Ст. Виловог, (свр-
шетак). Три војне организације, од генералштаба.
капетана Д. Ђурића. — 15. „Пољтика“, од Г.
Гершића, (свршетак). — „Библиографска“, списи-
штана књижара браће Јовановића у Панчеву.

РАЗЛИЧНОСТИ.

ШТА ЈЕ ТО БИЛО? — НИЈЕ НИШТА!

Шта ј' то било? — није ништа!

Јевропо, сјатне ствари,

Ситне ствари — грозне ствари,

Нежно чувство то не мари.

Само pjesnik срце стеже

Да загуди у телу,

Забљежи јаде горко

Другом свијету, другом вјеку.

Уредник и издавац СИМО ПОПОВИЋ.

Шта је било? — није ништа
Загуди'те се веселили,
Вашој срећи треба мира,
Вама треба глас умилни.
— Додјиде раја муке,
Усуди се шкринут' зуби,
Гопа прса, празне руке,
Ал слободу скривто зуби.
Људи траже комад нача
Да раскину ланце злости.
Жене, дјеца у свијет бжего
Шта' ће нају човјечности.

На шта ј' било? — Шта да буде
Једна најка носл чедо, —
Страва грози, вода бљеди,
Бљеди је најка, чедо бљеди.
У свијет бжеже, милост траже,
Хавихаха! — милост! — раји!
Невишнице руке шири,
Далина се дивно сјаји.
„Ту су близо добри људи,
Ено цркве, ено кула!“ —
Тако с' тремаш јадна најка,
Па је душом оданула.

Де, па шта је? — Ох Јевропо,
Пред очима твојим бива —
Окрени се да не гледаш,
Нежно живце да поштедиш.
— Сава тече, на пут стаје,
Широка је — дубока је —
Јадна најка пред њом стаде,
На небо је погледала.
Е па стигне бјесно Туро
Желно гледај' српске боде,
Шта ће, трже најки чедо,
Пресјече га на двије поље;
Пресјечено тјело риму
Ладној Сви у дубину.
Па му прва, па му годи
Како плавна крв по води,
Како најка вршиши, плаче,
И за чедом својим скаче.
Неста крив, нест плача
— Из воде се не повраћа.
Ту се Туро мало свије,
П' овда — било па и није.

Шта ј' то било? — није ништа!
Било што од вајкад бива,
Нежно чувство не рад' гледи
Та ситница жалостива.
Ведесили чекај' могу
Просвећени крв не годи,
Јевропа треба мира,
А браћа су — у слободи.
Па и pjesnik има каде
Да загуди у телу,
Прибљежи горко јаде
— Другом свијету — другом вјеку...

Змај Јов. Јовановић.

О Г Л А С И.

„ПАНЧЕВАЦ“

календар за народ са сликама
за 1875 годину, уредио Панча Поповић.

Цијена је само 30 новч.

Овај је календар изишло из штампане и њим
ову садржину: 1) Општинана (Права и дужност
тјене), 2) Београд (са сликом), 3) Славуј,
Пјесма од Ј. Арнау од Мите Поповића, 4) Ђур-
ђедан, 5) Лаза у ваздуху (са сликом), 6) Пут
у Пешту на суд, 7) Права и дужност. Пјесма
по Бујадју од Мите Поповића, 8) Гарибалдова
кућа на Капрери (са сликом: Попадаци се по-
важпирли. Приповједка), 9) Голуб писмошета (са
сликом), 10) Чудотворно опло. Приповједка из
народа, 12) Гуња дрво са сликом, 13) Сипса (са
сликом), 14) Божић, 15) Сечењев друж на Ду-
наву (са сликом), 16) Сажови и тргови, 17)
Пешта, 18) Телеграми, 19) Лествице за жиг, 20)
Жребање свију аустро-угарских срећака.

Садржана ова препоручује га свакој српској
кући. Он се у савна српска вјестима колдинних
познатих комисионара добити може. Књижари и
растурачи „Панчевца“ добијају 25 на сто рабата.
Панчево, Октобра 1875.

Књижара браће Јовановића.

Веома укусан са више боја штампан „Ка-
лендар за писарнице“ (Wandcalender) за 1876
годину изишао је у нашој наклади и стаје само
40 новчића.

Као украс свакој писарници, продавница и
и. д. и као преку потребу свакој радсној кући,
препоручујемо га најтоплије.

Препродаци добијају 25 на сто рабата. На-
ручбине извршујемо тачно с платом у наточ.

Панчево, 1. Октобра 1874.

Књижара браће Јовановића.

„СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ“

купно по Српјеку Б. М.

Из богатог вјекца наших народних пјесма
ево још један стручак, које се свијело поред нај-
бољих, што до сада свијета угледаше, поставити
може. Ова збирка покуплена је у Српјеку толи
прослављеном са своје пјесме. У кој ће читалац
наћи много пјесма, које се не налазе ни у
једној досадањој збирци. Ми је за то свесрдно
препоручујемо пажњи наше читалачке публике.

Цијена је књиги 60 новч. а продавци доби-
јају 25 на сто рабата. Добити се у свију наших
комисионара, у Београду и у књижари В. Вало-
жића.

Наручбине извршиће се тачно.

(1—3).

О Г Л А С.

СВИЈЕМА БОЛЕСНИЦИМА

снага и здравље без медицине и
трешкона.

REVALESCIERE DU BARY из ЛОНДОНА.

Има већ 28 година како ни једна болест
није кадри супрот стати лекитивној овој храни,
која без медицине и трешкова лечи све боље у
желудцу, живцима, грудима, плућима, устри,
жлездана, слузини ојани, дисању, бубрежних и
бјелици, као и туберкулозу, сушину, сипсу, на-
шаљ, затвор, пролава, слабост, шудење, водену
болест, грозницу, несвјестичу, комгестиве, зујање
ушју, блување баш и за врлине труднице, сум-
жорност, вршављење, реку, костобољу, бљедину.
— Извод из 80,000 цертификата од људи, који
су се помогли, међу којима цертификати од про-
фесора др Вурцера, г. Бенек, редов. професора
медицине на варбуршком универзитету, медицин-
ког свијетника др. Ангелстајна, др. Пореланд, др.
Кавбела, професора др. Деле, др. Уре, грозице
Кестелтјурковиче, маркизе Брехановице и мно-
гих других високих особа, свакоме ће се без-
платно послати.

Кратак извод из свиједочаства.

Број 64,210. Маркиза Брехановица 7 годи-
на патња је од јетре, не имала сна, држала на
свиња удовица, вршављала чиниља.

Бр. 79,810. Г-ђа удова Клековица из Ди-
зелдорфа, патња је од давнишње главобоље и
блудњава.

Бр. 75,877. Флорјан Келе, ц. рк. чиновник
из Будима, имао је запалено плућа, несвјестичу
и терет на грудима.

Б. 75,910. Г. Глава Тешнер, ђав више тр-
говачке школе у Бечу, боловао је од груди и
живца.

Б. 65,715. Г-ђица Монлујева није могла да
јело ни да спава и вршављала је.

Више храни Revalesciere него месо и код
одраслих и жеце уштеди 50 пута више на цијени
него ли у другим интерјалима и јелива.

У плеканим кутуљима: по фунта 1 ф. 50 н.,
1 фунат 2 ф. 50 н., 2 фунта 4 ф. 50 н., 5 фун-
тата 10 ф., 12 фуната 20 ф., 24 фунта 36 ф. —
Плешкоти од revalesciere у кутуљи до 2 ф. 50 н.
и 4 ф. 50 н. — Чоколада од revalesciere у праш-
ку и таблицама за 12 шоља 1 ф. 50 н., за 24
шоље 2 ф. 50 н., за 48 шоља 4 ф. 50 н., у
прашу за 120 шоља 10 ф., за 288 шоља 20 ф.,
за 576 шоља 36 ф. — Добити се може код Barry
du Barry & Comp. у Бечу Wallfischgasse н.г. 8.,
у Пешти код Joseph v. Tokor; као и по савна
варшавана код добрих апотекара и дућанима; а
бечка кућа шаље уз поштанску упутницу на сво
стране. Још га продаје у Трсту: Serravallo; у
Задру: Androvic; Рајјени: Prodram.

(1—17).

Штампано у државној штампарији.